یەکێک لە بیریارە مەزنەکانی مۆدێرنە (سیگمۆند فرۆید) ... ڕاستی بەهادین

فرۆید لە مایسی (١٨٥٦) لە خێزانێکی جولەکەی دەستکورتدا لە دایک بووە، پاشان خێزانەکەی لە دەستی هەڵمەتی هۆلۆکۆست (دژەسامییەت) هەڵهاتون چون بۆ شاری (لێپزینگ)، پاشان دوای ماوەیەکی کەم لە ڤییەننا جێگیربوون و فرۆیدی تەمەن چوار ساڵان بەشی زۆری تەمەنی خۆی لەو شارەدا بەسەر دەبات، ساڵی (١٩٣٨)، نازییەکان نەمسا داگیر دەکەن و لەسەر ئەوەی جولەکەیە، زۆری بۆ دەهێنن، ئەویش بە خۆیی و خێزانەکەیەوە ڕوودەکاتە لەندەن و هەر لەوێش دەمرێت.

ئەوەی فرۆید کردی لە کاتی خۆیدا وەك شۆڕشێك وابوو، تەنانەت ئێستەیش بەشێوەیەکی بەرفراوان قابیلی قبووڵکردنە لەلایەن زۆربەی قوتابخانە دەروونییەکانەوە. ساڵی (١٨٩٦) فرۆید زاراوەی (سایکۆلۆژیای شیکاری) داهێنا، لە ماوەی ٤٠ ساڵی دوایشدا, هەموو هەوڵی خۆی خستەگەڕ بۆ گەشەپێدانی (بنەماکانی، ئامانجەکانی، تەکنیکەکانی، ڕێگەکانی چارەسەری سایکۆلۆژیای شیکاری). زۆربەی نووسینەکانی فرۆید و بیرکردنەوەکانی تایبەتە بە ژیانی عەقڵ و ڕاقەکردنی خەون و تەکنیکی سایکۆلۆژیای شیکارکردن لەگەڵ هەندێ بابەتی تردا.

سایکۆلۆژیای شیکاری بەردەوام بووە لە گەشەکردن و لە ساڵی ١٩٢٥ گەیشتە لووتکە و ترووپکی گەشەکردن و بووە بەربڵاوترین بزووتنەوەی جیهانی و فرۆیدیش بووە کەسێکی ڕادیکاڵی بەهۆی کارەکانیەوە بە ماوەیەکی زۆر کەم بووە ناودارتین ڕابەری سایکۆلۆژیای شیکاری. پاش مەرگیشی فرۆید کەلەپوورێکی بێ هاوتای بۆ بەجێ هێشتووین تا ئێستەش کاریگەری بەردەوامی خۆی هەیە. بۆیە فرۆید پێی وایە سایکۆلۆژیای شیکاری کاریگەرترین میتۆدە بۆ بەدەستهێنانی زانیاری لەبارەی عەقڵی مرۆقەوە. لە ڕێگەی سایکۆلۆژیای شیکارکردنەوەیە، کە نەخۆش ئەتوانێت خۆی ئازاد بکات لە ئاڵۆزییە عەقڵییەکان و ڕێگەی تریش بگرێتە بەر بۆ تێگەیشتن لە خۆی و ئەوانی تر.

بیرۆکەی فرۆید!

خاڵی دەستپێکردنی فرۆید وەک پزیشکێکی دەرونی لەوەوە دەستی پێ

کــرد،کە بۆی دەرکەوت ئەو کێشەو پەژارەو ناتەبایـیانـەی لە نــاخی
نەخۆشەکاندا گـینگڵ ئەدەن،کاریگەری سەرەکین لەسەرتێکچوونی ژیانی
ئاسایـیان ،فۆرید وای دانا هەر جۆرە نەخۆشیەکی دەروونی و
نیشانەکانی بۆ پڕ کـرنەوەی ئـارەزوی چەپێنـراوی سەردەمی مناڵی
ئەگەڕێتەوە، هەروەها پێی وابوو گرفتە دەرونیەکانی ئێستای مرۆڤە
کامڵەکان ڕازیکردنی ئارەزوە ڕێ لێگیراوەکانی سەردەمی مناڵییە.

لە کۆتایدا دەڵێین کەلتورێک کە هێشتا فرۆیدی بە وردی نەناسیوە و
پەرتووکەکانی وەرنەگێڕاوەو سەر قاڵی وتووێژی تێزەکانی نەبووە،
ئەوا لە فەرهەنگ و کەلتورێکی ل□م ج□شنەدا فرۆید دەتوانێت هەمیشە
پرسیاری گرنگ و ئاسۆیەکی فراوانی وتووێژبێت لەسەر مر□ق، خ□زان،
پەروەردە.

ئەم تۆزە قسەیەش هەوڵدانێکە بۆ نزیکبونەوە لە ناسینی بیریارێک کە
کەمترین شت لە بارەیەوە بڵێین ئەوەیە، کە یەکێکە لە بیریارە
مەزنەکانی مۆدێرنە.

هەندێک لە وتە کانی سیگمۆند فرۆید د□رबار□ی د□رووونی مر□ق :

١-خەمۆکی نیشانەی لاوازی نییە بەڵکو ئاماژەیەکە ئەو کەسە دەیەوێت
لە داهاتوو بەهێزتر بێت.

٢- بەر لەوەی بەخۆت بڵێت کە خەمۆکیت هەیە و کەسێکی لاوازیت،
سەیرێکی دەوروبەرت بکە لەوانەیە بەخەڵکانی گەمژە دەوردرابیت.

٣-خەڵک زۆر لەوە باشترن کەخۆیان پێی دەزانن و، ئەوەندە خراپیش
نین کە باوە.

٤-ئەو قسانەی لەدەم دەردەچن راستیەکانن.

٥- واباشە زوو زوو سەیری گوڵ بکەیت چونکە ئەوان خاوەنی هیچ کێشە
ململانێیەکی دەرووونی نین.

٦-خۆشبەختی شتێکە پەیوەندی بە سەردەمانی بەر لە مێژووەوە هەیە،
هەر بۆیەش پارە و دەوڵەمەندی کەس خۆش بەخت ناکات چونکە پارە خەمی
مر□ق ن□بووە لەسەرەتاکانی مێژوو.

ناوی هەندێک لەکتێبەکانی کە وەرگێڕدراون بۆ کوردی :

١ – ئایندە و وەهم

٢ – ژیان و دەروونشیکاریم

٣ – لێکدانەوەی خەونەکان

٤ – ڕامان لە سەروەختەکانی جەنگ و مەرگ

٥ – موسا و یەکتاپەرستی

٦ – پێنج وانە لە دەروونشیکاریدا

٧ – تەوتەم و تابۆ

٨ – دەروونناسی گرووپ و شیکاری ئیگۆ

…

★ wikipedia

★ ئاشنابوون بە فرۆید

★ دەروونشیکاری